

3. Кіреєва О. С. Короткий тлумачний словник керівника підрозділу кримінального аналізу / О. С. Кіреєва, В. В. Половников, О. Б. Фаріон // Словник : Видавництво НАДПСУ, 2016. 68 с.

4. Посібник з кримінального аналізу для кримінальних аналітиків ДПСУ // ОБСЄ. 2015. 176 с.

Лазарєва Яна Анатоліївна,
слідчий слідчого відділення ВП № 2
Новомосковського РВП ГУНП
в Дніпропетровській області

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Ключові слова: кримінальний аналіз, мережа «Інтернет», кримінальні правопорушення, інформаційно-аналітична діяльність, комп'ютерні технології, аналітичний процес, інформація.

На сьогодні більша частина людей користується інформаційним простором, який комфортно, швидко та якісно здійснює обмін даними та надає доступ до різних, як інформаційних, так і технологічних ресурсів. Епоха цифровізації, «big data», та соціальних медіа змусила людину перенести своє життя в «онлайн» і жити за правилами всесвітньої мережі. Комусь це подобається, а хтось намагається ховатися та не з'являтися ні в одній соціальній мережі, видаляючи всі паролі та реєстрації. Проте, як би ми не намагалися, підтвердження того, що про кожну людину можна знайти будь-яку інформацію за допомогою використання методики відкритих джерел, нам вперше відкрито підтвердили американські спецслужби ще в далеких 50-х роках ХХ століття.

Розвиток комп'ютерних технологій та доступність Інтернету, а отже, і збільшення потоку відкритої інформації роблять проблему аналізу її джерел одним із елементів сучасної системи управління. Окрім цього, не варто забувати, що ця мережа також може спростувати діяльність окремої групи людей, які використовують її ресурси задля здійснення правопорушень. Тому, з метою протидії кримінальним правопорушенням, котрі можуть здійснюватися в всесвітній мережі, були створені спеціальні підрозділи, діяльність яких, безпосередньо, спрямована застосування методик, котрі можуть здійснювати таку протидію, це, в свою чергу, стосується кримінального аналізу.

Небезпека здійснення кримінальних правопорушень у мережі Інтернет визначила потребу у запровадженні інноваційних напрямків боротьби з цим негативним явищем. Їх запровадження у практику правоохоронних органів належить системі кримінального аналізу. Про це свідчать позитивні результати використання кримінального аналізу у практиці правоохоронних органів [1, с. 351].

Одним із інструментів, які базуються у роботі підрозділів Національної поліції України, діяльність яких направлена на здійснення кримінального аналізу є специфічний вид інформаційно-аналітичної діяльності, що полягає в ідентифікації та якомога точнішому визначенні внутрішніх зв'язків між інформацією (відомостями, даними), що стосуються кримінального правопорушення та будь-якими іншими даними, котрі отримуються з різних джерел, їх використанням в інтересах ведення та аналітичної підтримки.

Завдання щодо впровадження і розбудови системи кримінального аналізу та підвищення її організаційних, інформаційно-технічних та функціональних спроможностей у Національній поліції України покладено на Департамент кримінального аналізу [2].

У процесі кримінального аналізу забезпечують цілеспрямований пошук, виявлення, фіксацію, вилучення, упорядкування, аналіз й оцінку кримінальної інформації, її представлення (візуалізацію), передання та реалізацію. Метою збирання та аналізу інформації є створення й перевірка гіпотез і висновків щодо минулих, теперішніх і майбутніх протиправних дій, що стосуються опису структури та сфери діяльності злочинних груп і передання керівному складові чіткої інформації. Під час аналітичного процесу оцінюють інформацію щодо особи правопорушника, перебіг подій, знарядь учинення кримінального правопорушення, часу й місця його вчинення тощо [3, с. 132].

Як вдало зазначає у своїй праці Білоус Р.В., кримінальні аналітики самостійно повинні опановувати значну кількість програмно-технічних компонентів, інструментів та методик, необхідних для здійснення кримінального аналізу. Серед них автор, використовуючи результати із практичної діяльності, чітко окреслює наступні, котрі вважає найбільш ефективними, серед них:

«СТРАБІС» – інформаційно-телекомунікаційна система, методика якої базується на накопиченні та систематизації в об'єднаній базі даних структурованої та текстової інформації, вирішення інформаційно-пошукових та аналітичних задач;

«YOUCONTROL» – програмний продукт, призначений для ефективного відпрацювання у відкритих джерелах та реєстрах фізичних та юридичних осіб;

«MALTEGO» – принципово нове програмне забезпечення, що дозволяє встановлювати взаємозв'язок суб'єктів, подій та об'єктів в реальному часі та в Інтернеті [4, с. 40].

В одному зі своїх інтерв'ю «Цензор.НЕТ» начальник департаменту кримінального аналізу Роман Білоус зазначив, що кримінальний аналіз – це діяльність із пошуку й обробки широкого масиву різноманітної інформації, яка має відношення до певного кримінального правопорушення. Далі на основі отриманої інформації будуються логічні висновки, зв'язки, складаються схеми, досє, що допомагають розкрити

кримінальне правопорушення. Зрозуміло, що одним із пріоритетів діяльності є участь у розкритті кримінальним правопорушень за методикою «гарячих слідів», але ще одне з основних завдань кримінального аналізу – це розслідування резонансних кримінальних правопорушень у тому числі тих, які були вчинені в минулих роках. На якомусь етапі підрозділи кримінального аналізу виконували функцію акумулювання і аналізу інформації, проте з часом перейшли до прогнозування і закріплення лінійного перекриття [5].

Досить влучною є думка Кіреєва О.С. про те, що процес розкриття кримінального правопорушення значною мірою полягає у пошуку якомога ефективніших способів, методів та процедур установлення правди про подію. Важливу роль у цьому процесі відіграють «сім золотих питань», якими керуються кримінальні аналітики. Щоб дати на них відповідь, необхідно застосувати масштабні та трудомісткі процеси обробки інформації [6, с. 151].

Отже, ми хотіли б підтвердити думку більшості науковців про те, що враховуючи сьогоденні умови розкриття резонансних, тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень неможливо без участі кримінальних аналітиків та відповідного проведення аналітичної розвідувальної роботи. Важливо правильно вміти використовувати аналітичну діяльність для отримання інформації, що може стати ключовою у розкритті кримінальних правопорушень, що можуть відбуватися в мережі «Інтернет».

Список використаних джерел

1. Власюк О. В. Кримінальний аналіз у боротьбі зі злочинністю: виникнення та становлення. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4. С. 351–356.
2. Про національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р., № 580-VIII. URL: <http://portal.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.
3. Білоус Р. В., Василичук В. І., Таран О. В. Використання методів кримінального аналізу під час оперативного провадження та досудового розслідування. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 1 (118). С. 131–137.
4. Білоус Р. В. Участь кримінальних аналітиків у розкритті злочинів / Білоус Р. В. С. 38–40.
5. Інтерв'ю з України. Начальник Департаменту кримінального аналізу Нацполіції Роман Білоус: Системи «Безпечного міста» дають нам змогу розкривати злочини за «гарячими слідами» від 05.03.2021. URL: <https://rozмова.wordpress.com/2021/03/20/roman-bilous/>.
6. Кіреєва О. С. Кримінальний аналіз як один з елементів у системі протидії терористичним загрозам. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Сер. : Військові та технічні науки. 2017. № 4. С. 143–157.